

KATARINA ŽIBRET

Ljudje raje dajo več za sedežno kot dober temelj

Sveže s terena v Slovenj Gradcu smo za pogovor ujeli **geologinjo**, zaposleno na Gradbenem inštitutu ZRMK, ki deluje v dveh tehničnih pisarnah - v Črni in Ljubnem

Urška Polanc

V eliko ste te dni na terenu, večinoma se pomikate med plazovi. Danes (v torek, op. p.) ste si v Slovenj Gradcu ogledali štiri žariščne točke. Kaj je tu najbolj kritično?

"V Slovenj Gradcu se stvari kar lepo odvijajo. Za večino kritičnih stvari so že naročili projekte sanacije in mislim, da je moja naloga tu dokaj enostavna, saj imam samo nadzor nad tem, kaj se dogaja. Torej, kdaj bodo projekti stekli, ali so naredili kakšne **geološke raziskave** oziroma ali je potrebno še kaj dopolniti. V drugih občinah se srečam tudi s primeri, ko ni še čisto nič narejeno, nič poizvedeno s strani **geologije** in je potrebno pripravljati projektne naloge. To pomeni, da pridem na teren, kartiram plaz in določim, katere **geološke raziskave** bi bilo potrebno narediti najprej. Nato predlagam sanacijo. Prvi sanacijski ukrepi za preprečitev plazenja so po naročilu lokalnih **geologov** na terenu skoraj povsod izvedeni; sem sodijo prekrivanje plazine s folijo, odvodnja vode s površinskimi jarki, preusmeritve plazine ..."

V Slovenj Gradcu so torej dobro pristopili?

"Tako je. Super so pristopili, kar me veseli. Druga stvar pa je, kakšni bodo projekti. Mudi se, sanacije se je bilo potrebno hitro lotiti, zato je to, da so se lotili tako, kot so se, velik plus. Moramo pa zdaj pogledati, ali je vse izpeljano, kot mora biti."

Omenili ste, da v nekaterih občinah napredka še ni. Verjetno pa je tu razlika med mestno občino in manjšo občino, saj ste že na nedavni okrogli mizi v Črni poudarili, da so plazovi za občine z vidika financ posebno problematični in bi jih morala prevzeti država. Mogoče se tudi zato v nekaterih (manjših) občinah še niso lotili re-

ševanja težav?

"To je res. Nekatero občino se še niso lotile teh večjih plazov, ki ogrožajo določeno državno infrastrukturo, kot sta železnica, cesta, medtem ko so se vse lotile plazov, ki ogrožajo občinske ceste. To so sanirale in izvedle prve intervencijske ukrepe. Obsežnejša dela, ko govorimo o nekaj hektarjih, pa zdaj čakajo. Moje mnenje je, da bi se tega morala lotiti država, ker občine same ne bodo zmogle. Res pa je, da je samo stvar dogovora, iz katere vreče bo šlo. Saj je na koncu vse državni denar, gre samo za to, kako se bo porazdelil in kdo bo nadzoroval to sanacijo."

Lahko izpostavite kakšen konkreten problem na terenu, kjer delo ne napreduje dovolj?

"Poglejmo Nužijev plaz, ki je najbolj odmeven. Direkcija spremlja plaz, ga opazuje, prvi sanacijski ukrepi se izvajajo - to pomeni, da odvažajo zemljinu s ceste, postavljene so betonske varovalne ograje in imajo alarmni sistem že vzpostavljen. Niso se pa še pričele raziskave, pa ni za čakati, kdo jih bo naročil. Saj bi jih lahko naročila občina in nato država izvedla sanacijo tega. Nujno bi bilo potrebno pričeti vrtati raziskovalne opazovalne vrtine - inklinometre. To so globoke vrtine, ki sežejo do trdne podlage, vanje se vgradijo plastična cev in avtomatski merilniki. Nato takšna vrtina rabi za opazovanje odmikov od vertikale. Tako se tudi določa drsna ploskev plazine. Ker čas beži ... Mislim, da so zdaj v fazi postopkov, a tu nimam takšnega pregleda, ker zadeva državno cesto. Gre pa za res obsežen plaz. Nihče si ne predstavlja, kako obsežna je stvar, dokler ne pride na teren. Ta plaz sem si tudi sama ogledala, ko sem preverjala ogroženost tamkajšnjih hiš. Moja naloga je, da bolj gledam ogroženost stanovanjskih objektov in občinske ceste. Takrat

sem imela nalogo, da sem si šla pogledat vikend in stanovanjski objekt, ki sta bila v bližini plazu. Na zgornjem robu so nastali veliki odlomni robovi sipkega materiala, nekaj je tudi večjih skal in vse počasi drsi po pobočju navzdol. Material nosi hudournik in ustvarjajo se drobirski tokovi. Slabo je videti. Med večjimi plazovi lahko omenim tudi plaz Lipovnik 2 in Koroški Selovec, ki se nahajata v občini Ravne na Koroškem. Oba plazova ogrožata državno cesto in železnico. Na območju Koroškega Selovca že potekajo **geološke raziskave** za potrebe sanacije hitre ceste, smiselno bi jih bilo vključiti v sanacijo plazu in verjetno tudi prevzeti projekt sanacije v okviru projektiranja hitre ceste. Tudi tu gre za plaz, pri katerem sega odlomni rob daleč v gozd, ogrožena je tudi hiša."

Ministrstvo za naravne vire je v ponedeljek priredilo srečanje s predstavniki 22 občin, na katerem so govorili o nadomestnih gradnjah zaradi plazov in poplav, objektih, ki so v evidenci za odstranitev. Državna tehnična pisarna bo zdaj pripravila še dodatno strokovno mnenje. Kako vi sodelujete pri tem?

"Imamo objekte, ki jih ogrožajo poplave, plazovi ali pa oboje hkrati. Ko pridem na občino, mi predstavijo največje, najbolj kritične probleme, ki jih imajo v zvezi s plazovi. Gremo od primera do primera. Kjer hišo ogroža plaz, so prebivalce po večini že preventivno izselili. V nekaterih primerih so se občine že lotile sanacije objektov v sklopu intervencijskega zakona. Potem pa je moja naloga, da ugotovim, ali plaz res ogroža objekt. Ko to ugotovimo, moramo nato po postopku pripraviti elaborat, v katerem je strokovno opredeljeno, zakaj bi ljudi iz te hiše selili. Ni to kar tako, na pamet. Po drugi strani, če gre za neka površinska plazenja, je ponekod potrebno samo drenira-

ti območje s kamnitimi rebri ali zgolj z drenažami ali pa razpoke zapolniti z glinenim materialom, da ne doteka voda. To so lahko zelo hitre rešitve, pa se že ustavi plazenje. Kjer pa je drsina globlje, pa ne gre na hitro in so potrebne podporne konstrukcije."

To je torej tista prva faza. Nato sledi še dodatna ...

"Včasih je potrebno narediti tudi **geološko raziskavo**, saj kot **geologi** ne vidimo globinsko v tla. Vidimo, kje je odlomni rob, kje je voda, tudi vidimo, ali gre za sipki material. Včasih pa je to prekrito in drsne ploskve ne vidimo. Zato predlagamo izvedbo opazovalne **geološke** vrtine, in če ugotovimo, da je material res slab in da bi bil strošek sanacije prevelik, se odločimo za izselitev stanovalcev. Povezani smo tudi s statiki, ki objekt pogledajo tudi od znotraj in beležijo razpoke. Da se ne bi napačno odločili, vseeno pristopimo k raziskavam. Prav tako se pristopi k sanaciji plazov, kadar je ob objektu vodotok ali pa je objekt ob kakšni cesti in bo, kljub temu da se bodo ljudje selili od tam, ostala infrastruktura in bo treba tisto brežino vseeno nekako varovati."

Tudi danes ste si ogledali hišo, iz katere so morali družino izseliti.

"Da, bili smo pri Juvanovih v Spodnjem Razborju. Pripravlja se projekt sanacije, za hišo je viden kar velik plaz, katerega zaledje poteka višje do druge hiše. Vzpostavljen je monitoring z inklinometri in repnernimi geodetskimi točkami. Tudi statiki so si ogledali to hišo. Zdaj bo treba pogledati, kaj so oni ugotovili, ali je hiša že hudo razpokana zaradi plazov. Če bodo povedali, da tam več ni mogoče živeti, se bodo stanovalci avtomatsko selili drugam, če pa bodo dali pozitivno mnenje za uspešno sanacijo plazov, lahko ostanejo v njej. V vsakem strokovnem elaboratu, v katerem se opredeljuje pogoj za selitev, mora podati svoje mnenje konzilij več strokovnjakov, v katerem so statik, **geolog** in tudi vodarji. Zelo pomembno je namreč, če je objekt še zmeraj poplavno ogrožen, ali se bo s sanacijo uredil tudi vodotok."

V pogovoru v Črni ste tudi podarili, da je nujno pohiteti zaradi zime. Zdaj je zima tu. Kaj to pomeni za situacijo na terenu, je delo zelo oteženo?

"Kjer je veliko snega in zelo zmrzuje, se je res otežilo delo, ponekod se je tudi ustavilo. Tu v Slovenji Gradcu pa sem videla, da se zadeve še kar odvijajo. Mogoče je kje celo lažje delati, ker je bilo prej veliko blata, zdaj pa je to

zmrznilo. Sicer so za delavce razmere zelo slabe, a delovodje zagotavljajo, da imajo daljše malice in gredo na toplo. Povedali so, da raje vidijo, da delajo manj, kot pa da bi se delo povsem ustavilo. Tako da za zdaj še nekako gre, če ni preveč snega. Ni še zamujeno in bodo, kot so mi danes povedali na terenu, delali do božiča. Nato bodo verjetno med prazniki prosti, po njih pa se bo delo nadaljevalo. Je pa to odvisno od občine do občine in od tega koliko snega imajo."

Delili ste tudi opažanje, da se ljudje mogoče niso zavedali groženj, ki jih pomenijo plazovi. Mislite, da bo v prihodnje kaj drugače, se bo to spremenilo? Verjetno boste vzpostavili neke nove evidence. Bo zdaj lažje?

"Zagotovo. Zdaj je bila samo karta erozijskih žarišč oziroma plazovitosti, ki je bila tudi osnova vsem upravnim enotam, ko so izdajale soglasja. Če so ugotovili, da je na mestu, kjer želi nekdo graditi, erozijsko ogroženo območje, si moral dobiti **geološko** potrdilo. Če se bo to zdaj posodobilo, bo to že velik plus. Je pa tako: če si strokovnjak na določenem področju, vidiš pomanjkljivosti, nekdo, ki je laik in iz čisto drugega poklica, pa se težje orientira v prostoru in ne ve točno, kaj mora narediti in kako graditi. Sama tukaj vidim večji problem, in sicer v pomanjkanju izobraženih in izkušenih strokovnjakov na področju priprave **geoloških** mnenj, poročil in nato projektov. S tem se srečujemo tudi v vsakodnevnem ukvarjanju s tem poslom. Ko opravljamo recenzije **geološko-geomehanskih** elaboratov in projektov, lahko opazimo, da se ne posveča pozornost ugotavljanju **geološke** sestave tal, ki je ključna za vsako dimenzioniranje temelja. Črna pika je tudi, da posamezniki, ko gradijo hišo, ne dajejo zadostnega poudarka temeljenju. Stvar je preprosta, temelj se ne vidi, je očem skrit, zakopan pod zemljo. Raje bodo imel lepo sedelno garnituro in zanjo dali več denarja, nato pa se bo čez čas zgodilo, da se jim bo hiša posedla, razpokala, kar pa je zelo težko sanirati. Mogoče polagam na srce to, da naj ljudje, preden začnejo graditi, več denarja vložijo v raziskavo, v strokovno geomehansko mnenje. Pa ne zaradi tega, ker to mnenje morajo imeti, ampak zato, da bodo tudi sami prepričani, da bo objekt varen za bivanje. Mogoče bodo zadnje poplave, plazovi vplivali na to, da bodo ljudje pričeli razmišljati tudi o tem."

Kako se vaše vsakdanje delo zdaj razli-

kuje od dela pred poplavami?

"V ponedeljek pridem v službo, pregledam plan dela za prihodnji teden, razporedim delo, nato pa grem v državno tehnično pisarno. Druge stvari so zdaj zame čisto na stranskem tiru, a imam super ekipo, ki ve, kaj mora narediti, da stvari tečejo. Brez njih, ki so tako vestni, ne bi šlo. Prej sem večino stvari delala kar iz pisarne, saj sicer hodiš na popise vrtin in na kartiranje ..., a zdaj sem na terenu vsakodnevno. Včasih obiščem dve občini na dan ali pa tri. Se mi je pa že zgodilo, da sem šla z Raven na Koroškem v Luče. Me je klicala gospa, da jo je strah, da ji bo plaz zasul hišo. Pa sem šla tja še isti dan, ker je bilo napovedano neurje in so tako bili ljudje bolj potolaženi. Zdi se mi, da je to osebna odgovornost. Če te nekdo potrebuje, pač greš."

Osebne zgodbe, s katerimi se srečujete na terenu, tudi vas ne pustijo ravnodušne.

"Da. Ali si tak človek ali pa nisi. Verjetno bi kdo drug laže to odpisal. Je pa to del, ki ga lahko jemlješ kot prostovoljstvo ali kaj podobnega. Tega sicer nihče ne zahteva od mene, nisem pod pritiskom, da to moram narediti. To je pač, kolikor se sama odločim."

Pokrivate torej celoten teren savinjske in koroške regije.

"Za zdaj je tako. V državni tehnični pisarni imamo tudi kolege **geologe** iz DRI in z **Geološkega zavoda**. Recenzije projektov sanacije, ki nam jih pošiljajo občine, pregledujejo moji kolegi na ZRMK. Za pregled projektov imamo določeno časovnico in morajo biti pregledani v 14 dneh od prejetja, za zdaj gre. Zamud ni. So pa dnevi kratki. Ne vem, kdaj se je to poletje prevesilo v božič."

Je v Savinjski dolini, ki je bila mogoče na začetku z vseh strani nekoliko zapostavljena, situacija bolj kritična?

"Največ večjih plazov se je sprožilo v občinah Luče in Ljubno ob Savinji. **Geologija** ni na njihovi strani, saj so območja sestavljena iz vulkanoklastov - tufov, tufitov, glinovcev. To so kamnine, ki so zelo podvržene globinskemu prepevanju. In zato je tam nastalo toliko sipkih plazov, ki ogrožajo objekte, ceste in reko Savinjo."

Tako da to je razlika na terenu.

"Razlika je v sami **geološki** zgradbi. Tudi na Koroškem so kamnine močno pretрте, podvržene prepevanju. To so zahtevni tereni. Voda si najde pot po najbolj šibki kamnini, pa gravitacijsko

tudi. Zdaj se bojim novih padavin, ker so vse te šibke točke razrahljane. Vsakič ko dežuje, samo razmišljam, kaj bo prinesel nov dan."

"Zdi se mi, da je to osebna odgovornost. Če te nekdo potrebuje, pač greš"

